Prof. Sakari Melander
9.9.2021

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: **E-kirjelmä (E) 94/2021 vp** Valtioneuvoston selvitys: Suomen vastaus komission julkiseen kuulemiseen konfiskaatiodirektiivistä ja rikoshyötypäätöksestä

Yleistä

Komissio on avannut kesäkuussa 2021 avoimen julkisen kuulemisen varojen takaisinhankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevista EU:n toimintapoliittisista aloitteista. Kuulemisen määräaika päättyy 27.9.2021.

E-kirjelmässä mainituin tavoin kuulemisen taustalla on komission 14.4.2021 antama tiedoksianto EU:n järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (COM(2020) 170 final; ks. myös E 63/2021 vp). Tiedoksiannossa mainitaan, että komissio aikoo vuonna 2022 ehdottaa rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa annetun direktiivin 2014/42/EU (jäljempänä konfiskaatiodirektiivi) sekä varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien jäsenvaltioiden toimistojen yhteistyöstä rikoksen tuottaman hyödyn tai muun rikokseen liittyvän omaisuuden jäljittämisessä ja tunnistamisessa annetun neuvoston päätöksen (jäljempänä rikoshyötypäätös) tarkistamista (COM(2020)170 final, s. 20). Kuulemisen taustalla vaikuttaa olevan myös komission konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpanoa koskeva vuonna 2020 antama kertomus (COM(2020) 217 final), jossa on kiinnitetty huomiota vastaaviin seikkoihin kuin kuulemisessa (ks. etenkin COM(2020) 217 final, s. 19).

Lausuntonani esitän kunnioittavasti seuraavan.

E-kirjelmässä esitetyn Suomen kannan lähtökohdat

Käsiteltävänä olevassa E-kirjelmässä esitetään Suomen kanta perusteluineen komission kuulemisessa esittämiin kysymyksiin. On huomattava, että kuulemisessa esitetyt kysymykset liikkuvat melko yleisellä tasolla, minkä vuoksi myös E-kirjelmässä esitettävä Suomen kanta on suhteellisen yleisellä tasolla pysyvä. E-kirjelmässä (s. 1) kuitenkin esitetään, että Suomen lopullinen kanta määritetään sisältöjen täsmentyessä. Tätä voidaan pitää perusteltuna, mutta on toisaalta huomattava, että erityisesti Euroopan unionin lainsäädäntöinstrumenttien valmistelussa on pyrittävä lähestymistapaan, jossa jo lainsäädäntöinstrumentin valmisteluvaiheessa kiinnitetään huomiota siihen, että unionilainsäädäntö ei sisällä suomalaisen rikosoikeudellisen järjestelmän systematiikan kannalta epäsopivia velvoitteita (viimeksi ks. LaVM 9/2021 vp, s. 4). Tätä lähtökohtaa on myös menettämisseuraamuksia koskeviin unionin lainsäädännön kehittämishankkeisiin liittyen syytä korostaa.

Kuten E-kirjelmässä (s. 1) todetaan, rikoshyödyn ja rikoksentekovälineiden jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen ovat tärkeitä keinoja rikollisuuden torjunnassa ja rikosten vaikutusten vähentämisessä. Rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitseminen on myös ollut kansainvälisen ja eurooppalaisen rikosoikeudellisen yhteistyön keskeinen kohde. Menettämisseuraamuksiin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä on alun perin tehty etenkin huumausainerikoksiin ja rahanpesuun liittyen. Keskeinen Suomea velvoittava asiaa koskeva sopimus on laitonta huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden kauppaa koskeva YK:n yleissopimus (ns. Wienin yleissopimus, SopS 44/1994). Myös Euroopan neuvoston konfiskaatiosopimus eli rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus (SopS 53/1994) on keskeinen menettämisseuraamuksia koskeva velvoite. Kuten jäljempänä todetaan, menettämisseuraamukset on ollut myös EU:ssa toteutetun rikosoikeudellisen yhteistyön keskeinen kohde. Tästä näkökulmasta menettämisseuraamuksia koskevan EU-lainsäädännön ajantasaisuuden tarkistaminen on lähtökohtaisesti perusteltua.

Menettämisseuraamuksia koskeva EU-lainsäädäntökehys

Edellä todetun mukaisesti EU:ssa on vuonna 2014 annettu niin sanottu konfiskaatiodirektiivi, joka pantiin Suomessa täytäntöön vuonna 2016 (HE 4/2016 vp, PeVL 8/2016 vp, LaVM 4/2016 vp ja L 356–357/2016). Konfiskaatiodirektiivillä korvattiin suurelta osin aiempi rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemista koskeva puitepäätös 2005/212/YOS (ks. HE 4/2016 vp, s. 23–24). Puitepäätös on siis eräiltä osin vielä voimassa. Menettämisseuraamusten kannalta merkityksellinen on myös kuulemisen kohteena oleva ja E-kirjelmässä mainittu rikoshyötypäätös. Rikoshyötypäätös koskee oikeusperustansakin (sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT) 87 ja 88 artikla) mukaisesti poliisiyhteistyötä eikä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa.

Lisäksi on huomattava, että menettämisseuraamuksia koskevan EU-lainsäädäntökehyksen kannalta erittäin merkityksellinen on E-kirjelmässäkin mainittu jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annettu asetus (EU) 2018/1805 (jäljempänä konfiskaatioasetus), jota täydentävä kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 19.12.2020 (HE 102/2020 vp, LaVM 7/2020 vp ja L 895–899/2020). Konfiskaatioasetuksella korvattiin kaksi aikaisempaa puitepäätöstä (puitepäätös 2003/577/YOS omaisuuden tai

todistusaineiston jäädyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpanosta Euroopan unionissa, jäljempänä jäädyttämispuitepäätös, ja puitepäätös 2006/783/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin, jäljempänä konfiskaatiopuitepäätös). On kuitenkin huomattava, että asetuksen 39 artiklan mukaan asetuksella korvattiin molemmat puitepäätökset vain niiden jäsenvaltioiden kesken, joita asetus koskee. Lisäksi asetuksella korvattiin jäädyttämispäätös vain siltä osin kuin kysymys on omaisuuden jäädyttämisestä. Todisteiden jäädyttämistä sen sijaan koskee eurooppalaista tutkintamääräystä koskeva direktiivi 2014/41/EU.

EU:n menettämisseuraamuksia koskeva lainsäädäntökehys muodostaa näin monimutkaisen ja melko vaikeasti hallittavan kokonaisuuden. Kokonaisuuden monimutkaisuutta lisää se, että asiaa koskevat tai siihen liittyvät EU-säädökset ovat luonteeltaan erilaisia. Asiaa koskee päätös, joitakin vanhoja puitepäätöksiä, direktiivi ja asetus. Näiden lainsäädäntöinstrumenttien oikeusvaikutukset ovat myös erilaisia. Erityisesti on huomattava, että aiemmat puitepäätökset ja konfiskaatiodirektiivi ovat kansallisesti täytäntöönpantavaa oikeutta, jota on tulkittava puitepäätöksen ja direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti. Konfiskaatioasetus sen sijaan on kaikissa jäsenvaltiossa suoraan sovellettavaa oikeutta, mutta Suomessa on katsottu perustelluksi antaa asetusta täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Jos menettämisseuraamuksia koskevaa unionioikeudellista lainsäädäntöä lähdetään uudistamaan, perusteltua nähdäkseni olisi kiinnittää huomiota asiaa koskevan EU-oikeudellisen lainsäädäntökehyksen kokonaisuuteen sääntelyn selkeyden, ennakoitavuuden ja johdonmukaisuuden näkökulmasta. Asiaa koskevan EU-lainsäädännön pistemäinen uudistaminen siten, että jonkin voimassa olevan instrumentin tiettyä artiklaa tai artikloita täsmennettäisiin tai laajennettaisiin, ei olisi sääntelykokonaisuuden ennakoitavuuden ja hallittavuuden kannalta suotavaa.

Toisaalta on E-kirjelmässä (s. 2) mainituin tavoin korostettava, että mahdollisten uusien unionintasoisten lainsäädäntötoimien on täytettävä niiden välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta koskevat vaatimukset, minkä lisäksi aineellisen rikoslainsäädännön lähentämistoimenpiteiden on täytettävä SEUT 83 artiklassa aineellisen rikoslainsäädännön lähentämiselle asetetut erityiset vaatimukset samoin kuin rikosprosessioikeudelliselle yhteistyölle SEUT 82 artiklassa asetetut vaatimukset. Lisäksi on huomattava, että menettämisseuraamusta koskevaa sääntelyä on arvioitava perusoikeusnäkökulmasta. Vaikka vakiintuneesti on katsottu, että perustuslaki ei tarjoa suojaa omaisuudelle, joka on rikoksella hankittu tai joka muuten välittömästi liittyy rikolliseen toimintaan (esim. PeVL 33/2000 vp, s. 2, PeVL 53/2006 vp, s. 4/I, PeVL 65/2010 vp, s. 3/I ja PeVL 8/2016 vp, s. 3), menettämisseuraamuksia koskevaan sääntelyyn liittyy usein valtiosääntöoikeudellisia näkökohtia, joihin tulee kiinnittää huomiota myös asiaa koskevaa mahdollista EU-sääntelyä valmisteltaessa.

Oikeusperusta

Nykyinen konfiskaatiodirektiivi 2014/42/EU on annettu SEUT 82(2) ja 83(1) artiklan nojalla. Direktiivin oikeusperusta on näin yhdistelmä rikosprosessioikeudellisten vähimmäissääntöjen antamista (SEUT 82(2) artikla) ja aineellisen rikoslainsäädännön lähentämistä (SEUT 83(1) artikla) koskevista artikloista.

Komission kuulemisessa (kohta 6 ja kohta 27) kiinnitetään huomiota konfiskaatiodirektiivin soveltamisalaan eli siihen, että direktiiviä sen 3 artiklan mukaan sovelletaan vain tiettyihin artiklassa tarkemmin määriteltyihin rikoksiin. Direktiivin soveltamisalan rajallisuuteen kiinnitetään huomiota myös direktiivin täytäntöönpanoa koskevassa komission kertomuksessa, jossa myös todetaan, että soveltamisalan laajentamisella voitaisiin saada aikaan edistystä rikoksella saatujen varojen takaisinhankinnan suhteen (COM(2020) 217 final, s. 6–7 ja 19).

On huomattava, että konfiskaatiota koskevan rikosoikeudellisen yhteistyön soveltamisala on riippuvainen asiaa koskevasta oikeusperustasta. SEUT 83(1) artiklan mukaan direktiivillä voidaan säätää rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä erityisen vakavan rikollisuuden alalla, joka on rajat ylittävää joko rikosten luonteen tai vaikutusten johdosta tai sen vuoksi, että niiden torjuminen yhteisin perustein on erityisesti tarpeen. Tällaisia rikollisuuden aloja ovat terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus. Tämä artiklassa tarkoitettu niin sanottujen eurorikosten lista on tyhjentävä.

Konfiskaatiodirektiiviä valmisteltaessa komissio katsoi, että SEUT 83(1) mahdollistaa menettämisseuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen antamisen niillä rikollisuuden aloilla, jotka on mainittu artiklan sisältämässä eurorikosten luettelossa (COM(2012) 85 final, s. 8–9). Menettämisseuraamusta koskevien toimenpiteiden voi sinänsä katsoa kuuluvan SEUT 83(1) artiklassa tarkoitettujen seuraamusta koskevien vähimmäissääntöjen alaan. Selvää kuitenkin on, että jos EU:ssa valmistellaan menettämisseuraamuksia koskevaa soveltamisalaltaan nykyistä laajempaa sääntelyä, rikosoikeudellisen yhteistyön oikeusperusta asettaa rajat esimerkiksi suhteessa siihen, mikä on asiaa koskevan lainsäädäntöinstrumentin soveltamisala. Selvää toki muutenkin on, että asiassa valmisteltavan lainsäädäntöehdotuksen on pysyttävä perussopimuksissa määritellyn oikeusperustan rajoissa. Suomen kantaa muodostettaessa olisi näin tärkeää korostaa, että asiassa mahdollisesti valmisteltavan uuden EU:n lainsäädäntöinstrumentin olisi soveltamisalaltaan ja muuten pysyttävä perussopimuksissa määritellyn rikosoikeudellisen yhteistyön oikeusperustan puitteissa.

Konfiskaatioasetuksen vaikutus

Edellä todetun mukaisesti EU:ssa on annettu vuonna 2018 konfiskaatioasetus, joka on tullut jäsenvaltioissa sovellettavaksi 19.12.2020. Konfiskaatioasetus on EU:ssa toteutettua rikosoikeudellisen yhteistyön päämuotoa, vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, toteuttava lainsäädäntöinstrumentti. Eduskunnan lakivaliokunta on useassa yhteydessä korostanut vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensisijaisuutta suhteessa aineellisen rikoslainsäädännön lähentämiseen ja laajemminkin katsonut vastavuoroisen tunnustamisen olevan EU:ssa toteutetun rikosoikeudellisen yhteistyön perusta (viimeksi LaVL 6/2021 vp, s. 5).

E-kirjelmässä todetaan, että konfiskaatioasetus voi tuoda ratkaisuja joihinkin kuulemisessa mainittuihin haasteisiin ja että asetuksen soveltamisesta tulisi kerätä riittävästi kokemusta ennen EU:ssa toteutettavia aineellisten sääntöjen muutostarpeiden arviointia. Tältä osin E-kirjelmässä viitataan erityisesti kuulemisessa esille nostettuihin tuomioon perustumattomaan menettämisseuraamukseen kohdistuviin mahdollisiin muutostarpeisiin.

E-kirjelmässä tältä osin todettuun voidaan perustellusti yhtyä ja se vastaa eduskunnan lakivaliokunnan vakiintunutta näkemystä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen ensisijaisuudesta. Lisäksi voidaan todeta, että hyvän unionintasoisen lainvalmistelun kannalta ei ole perusteltua tai tarkoituksenmukaista, jos aineellisen rikoslainsäädännön lähentämistoimenpiteisiin ryhdytään tilanteessa, jossa käytössä ei ole riittävää tietoa samaa asiaa koskevan vastavuoroisen tunnustamisen instrumentin toimivuudesta ja vaikutuksista.

Suomen olisikin nähdäkseni syytä painokkaasti korostaa sitä E-kirjelmässä mainittua seikkaa, että aineellisen rikoslainsäädännön lähentämistä koskeviin toimenpiteisiin tulee ryhtyä vain toissijaisesti tilanteessa, jossa vastavuoroisen tunnustamisen instrumentilla ei ole päästy haluttuihin tavoitteisiin, ja tällöinkin vain silloin, kun aineellisen rikoslainsäädännön lähentämiselle asetetut yleiset ja erityiset edellytykset täyttyvät.

Tuomioon perustumaton menettämisseuraamus

Kuulemisen kohdassa 27 tuomioon perustumatonta menetetyksi tuomitsemista koskevien säännösten soveltamisalan laajentaminen mainitaan yhtenä mahdollisena keinona, jolla voidaan edistää EU:n varojen takaisinperintää ja menetetyksi tuomitsemista. EU:n järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevassa strategiassa todetaan, että tuomioon perustumatonta menetetyksi tuomitsemista koskevia toimenpiteitä olisi tutkittava, koska ne voivat lisätä menetetyksi tuomittujen varojen määrää esimerkiksi silloin, kun hankittuja varoja ei ole mahdollista yhdistää rikostuomioon (COM(2021) 170 final, s. 20). Myös konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa kiinnitetään huomiota konfiskaatiodirektiivin asiaa koskevan 4(2) artiklan täytäntöönpanoon (COM(2020) 217 final, s. 8) ja katsotaan, että rikoksella saatujen varojen takaisinhankinnan suhteen edistystä voitaisiin saavuttaa muun muassa ottamalla käyttöön tehokkaampia sääntöjä tuomioon perustumattomasta menetetyksi tuomitsemisesta (s. 19).

Suomen voimassa oleva menettämisseuraamuksia koskeva lainsäädäntö menee tältä osin konfiskaatiodirektiivin 4(2) artiklassa asetettua velvoitetta pidemmälle. Mainitun artiklan mukaan ainakin tapauksissa, joissa menettämisseuraamusta ei voida tuomita 1 kohdan nojalla siksi, että epäilty tai syytetty on sairas tai paennut, jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta rikoshyöty ja rikoksentekovälineet voidaan tuomita menetetyiksi, kun on aloitettu rikosoikeudellinen menettely rikoksesta, joka on omiaan tuottamaan taloudellista hyötyä välittömästi tai välillisesti, ja kun menettely olisi voinut johtaa rikoksesta tuomitsemiseen, jos epäilty tai syytetty olisi voinut osallistua oikeudenkäyntiin.

Suomessa on vakiintuneesti katsottu, että menettämisseuraamusta koskevan vaatimuksen tutkiminen ilman rangaistusvaatimusta eli niin sanottu konfiskaatioprosessi on mahdollinen (HE 80/2000 vp, s. 20 ja HE 4/2016 vp, s. 12). Konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä asiasta otettiin nimenomainen säännös rikoslain 10 luvun 1 §:n 3 momenttiin (ks. HE 4/2016 vp, s. 29–30). Tuolloin katsottiin, että koska asia oli jo voimassa olevan oikeuden mukaan mahdollinen, asiaa koskevaa säännöstä ei ollut perusteltua rajata vain direktiivin 4(2) artiklassa tarkoitettuihin tilanteisiin (HE 4/2016 vp, s. 12). Myös komission konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa kertomuksessa on katsottu, että Suomen asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö menee pidemmälle kuin mitä direktiivi tältä osin edellyttää (COM(2020) 217 final, s. 8).

Komission kertomuksen mukaan useimpien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä mennään konfiskaatiodirektiivin 4(2) artiklan asettamia vaatimuksia pidemmälle (COM(2020) 217 final, s. 8). Ei näin ole yksiselitteisen selvää, minkä vuoksi nimenomaan tuomioon perustumatonta menetetyksi tuomitsemista koskevaa direktiivin artiklaa olisi soveltamisalaltaan laajennettava (ks. kuitenkin COM(2020) 217 final, s. 15–16, jossa mahdollisia asiaa koskevia toimenpiteitä arvioidaan hieman tarkemmin). Selvää sinänsä on, että artiklassa asetettu velvoite on soveltamisalaltaan rajattu ja sen laajentamiselle saattaisi olla asiallisia perusteita. Tästä huolimatta olisi nähdäkseni tarkemmin arvioitava, millä perusteilla ja millä tavoin velvoitetta tulisi mahdollisesti laajentaa. Lisäksi ennen asiaa koskevan aineellisen rikosoikeuden lähentämisen velvoitteen mahdollista tarkistamista konfiskaatioasetuksen puitteissa toteutetun asiaa koskevan vastavuoroisen tunnustamisen yhteistyön vaikutus olisi perusteellisesti selvitettävä.

Laajennettu hyödyn menettäminen

Komission kuulemisen kohdassa 27 laajennettua hyödyn menettämistä koskevien säännösten soveltamisalan laajentaminen mainitaan yhtenä mahdollisena keinona, jolla voidaan edistää EU:n varojen takaisinperintää ja menetetyksi tuomitsemista. Laajennettua menetetyksi tuomitsemista koskeva velvoite sisältyy konfiskaatiodirektiivin 5 artiklaan. Kansallisesti laajennetusta hyödyn säädetään rikoslain 10 luvun 3 §:ssä.

Laajennettua hyödyn menettämistä koskevan sääntelyn suhteen on huomattava, että sitä koskeva sääntely on jo voimassa olevassa rikoslaissa huomattavan laajaa ja myös valtiosääntöoikeudellisesti jännitteistä (PeVL 33/2000 vp, s. 3/I ja PeVL 8/2016 vp, s. 2–3). Toisaalta on huomattava, että konfiskaatiodirektiivin kansallista täytäntöönpanoa koskevan komission kertomuksen mukaan jäsenvaltioiden asiaa koskevassa lainsäädännössä on tiettyjä eroja esimerkiksi omaisuuteen sovellettavien aikarajojen tai laajennetun hyödyn menettämisen niin sanottujen liipaisinrikosten suhteen (COM(2020) 217 final, s. 8–9). Edellä mainituista eroavaisuuksista huolimatta myös EU:n tasoisia mahdollisia laajennettua hyödyn menettämistä koskevia lainsäädännöllisiä lisätoimenpiteitä arvioitaessa olisi syytä kiinnittää huomiota sääntelyn suhteeseen perus- ja ihmisoikeuksiin sekä sääntelyn oikeasuhtaisuuteen.

Jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen sosiaalinen uudelleenkäyttö

Komission kuulemisessa kiinnitetään useammassa kohdassa (kohta 7, kohta 12 ja kohta 27) huomiota jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen sosiaaliseen uudelleenkäyttöön. Myös konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen johtopäätösjaksossa on katsottu, että rikoksella saatujen varojen takaisinhankintaa voitaisiin edistää ottamalla käyttöön säännöksiä varojen hallinnan siirrosta, menetetyksi tuomittujen varojen sosiaalinen uudelleenkäyttö mukaan lukien (COM(2020) 217 final, s. 19).

On sinänsä huomattava, että konfiskaatiodirektiivin jäädytetyn tai menetetyksi tuomitun omaisuuden hallinnointia koskevan 10(3) artiklan mukaan jäsenvaltioiden on harkittava toimenpiteitä, jotka mahdollistaisivat menetetyksi tuomitun omaisuuden käyttämisen yleisen edun mukaisiin tai sosiaalisiin tarkoituksiin. Artikla on harkinnanvarainen eikä velvoita ryhtymään lainsäädäntötoimiin.

Konfiskaatiodirektiiviä kansallisesti täytäntöönpantaessa on asianmukaisesti katsottu, että toimenpiteet, joilla erikseen mahdollistettaisiin menetetyksi tuomitun omaisuuden käyttäminen yleisen edun mukaisiin tai sosiaalisiin tarkoituksiin, eivät ole kansallisesti tarpeellisia. Esityksen mukaan tiettyjen valtion tuloerien varaaminen johonkin erityiseen tarkoitukseen, kuten esimerkiksi lainvalvontaa tai rikosten ehkäisyä koskeviin hankkeisiin, olisi ongelmallista Suomen budjettijärjestelmän ja eduskunnalle kuuluvan budjettivallan kannalta (HE 4/2016 vp, s. 22). Vastaava kanta on omaksuttu käsiteltävänä olevassa E-kirjelmässä (s. 2).

Selvää on, että jos jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen sosiaalista uudelleenkäyttöä koskevaa sääntelyä EU:n tasolla uudistetaan, kysymys ei voi olla jäsenvaltioita velvoittavasta sääntelystä. On HE:ssä 4/2016 vp ja käsiteltävänä olevassa E-kirjelmässä mainituin tavoin korostettava, että tällaisessa sääntelyssä olisi kysymys perustuslain (731/1999) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun eduskunnalle kuuluvan niin sanotun budjettisuvereniteetin kannalta merkityksellisestä sääntelystä. Tältä osin kysymys on merkityksellinen myös mahdollisen konfiskaatiota koskevan uuden EU:n lainsäädäntöinstrumentin oikeusperustan näkökulmasta. SEUT 82 ja 83 artikla eivät mahdollista menettämisseuraamuksiin sinänsä liittyvän mutta jäsenvaltion budjettisuvereniteetin kannalta merkityksellisen jäsenvaltioihin kohdistuvan velvoitteen säätämistä.

Helsingissä 9.9.2021

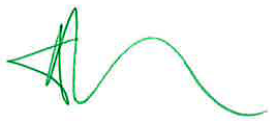

Sakari Melander
Rikosoikeuden professori